

Adrijana Zupanc

OŽIVLJANJE MITOV IN LEGEND

K pisanju tega prispevka me je spodbudilo razmišljanje, ki ga je letos povzročila sicer vsakoletna zadolžitev profesorjev na naši šoli, ki se glasi nekako takole:

«Pripravite ekipo učencev za Srečanje dijakov kmetijskih šol Slovenije. Učenci se bodo pomerili v športnih disciplinah in predstavili s kratkim kulturnim programom, ki naj prikaže krajeve značilnosti.»

Vsako leto isto. Prikaz tipičnih krajevnih značilnosti. Pa saj jih ni toliko! A mi bi vsakokrat želeli pripraviti nekaj novega, izvirnega in zanimivega. Toda zdi se nam, da smo izčrpali še vse dane možnosti, kot so prikazi starih kmečkih opravil, šeg in navad, recitali ljudskih pesmi, folklorni plesi...

A vendar smo želeli letos, ko je bila Kmetijska in gospodinska šola v Šentjurju pri Celju ustanovljena kot samostojna srednja šola, pripraviti nekaj posebnega. Morda celo nekaj takšnega, kar bi lahko predstavljalo trajno »maskoto« naše šole tudi ob vseh drugih priložnostih.

V ta namen smo si iz legend o praznovanju Jurjevega sposodili lik Viteza Jurija, ki je uporabljen tudi v grbu mesta Šentjurja, kjer se nahaja naša šola. Ker je bil vitez Jurij zaščitnik pastirjev, poljedelcev, vinogradnikov... se uporaba njegovega lika dobro ujema tudi z dejavnostjo naše šole. Pri pripravi kulturnega programa so nas močno omejevale objektivne zmožnosti kot so pomanjkanje denarja ter primernih kostumov in rekvizitov za opremo Viteza Jurija. Najboljša možna zunanja podoba naše tekmovalne ekipe učencev pa je razvidna iz priložene fotografije.

Ob pripravi vsebinskega dela kulturnega programa pa so me vodila naslednja izhodišča:

- prepoznavnost legende - vsebina naj obdrži osnovne elemente legende o boju viteza Jurija z zmajem,
- značilnosti vitezovega poslanstva - nagovarja naj kmečko populacijo, katere zaščitnik je vitez Jurij
- aktualnost in zabavnost komunikacije - dialog med vitezom in učencem naj omogoča identifikacijo učencev z vsebino.

Na podlagi navedenih izhodišč je nastal priloženi tekst oziroma skeč Vitez Jurij na obisku.

Vitez Jurij na obisku

Uvod

PRIJATELJ POLJEDELCEV,
VINOGRADNIKOV, ŽIVINOREJCEV,
MED VAS IZ ŠENTJURJA JE PRISPEL,
DA BI POMLAD VAM PRISKRBEL.

TO JE HRABRI VITEZ JURIJ,
KI STOLETJA ŽE PO ZEMLJI HODI,
ZLE DUHOVE STRAN PODI,
ZA PRIDELKE IN KMETE DOBRO
SKRBI.

Učenec:

JURIJ, PRAVLJIČNI PRINC,
JE RES, DA SI NEKOČ,
V DAVNIH ČASIH ZGODOVINE,
PREMAGAL DIVJEGA ZMAJA?

Jurij:

O, SEVEDA JE RES,
PA NE LE ENEGA ALI DVA,
AMPAK VSE ZMAJE
OD ZAČETKA DO KRAJA.

Učenec:

ZAKAJ PA POTEM ŠE VEDNO
S TO SULICO STRAŠIŠ,
ČE ZDAJ NI VEČ ZMAJEV,
KOGA SE BOJIŠ?

Jurij:

JAZ SE NIKOGAR NE BOJIM.
TO SULICO OKROG PRENAŠAM.
DA VSEM, KI KMETOM NAGAJAJO,
STRAH V KOSTI VNAŠAM.

Učenec:

EJ JURIJ, TI SI ZA ČASOM,
KMETOM DANES NIHČE NE
NAGAJA,
VSI JIH IMAJO ZELO RADI,
SAJ NA NJIHOVI ZEMLJI HRANA
NASTAJA.

Jurij:

JAZ MISLIM,
DA TO ŠE VEDNO NI RES,
SAJ ŠE NIKOLI NISEM VIDEL,
DA BI ŠEL KAKŠEN KMET
VSAK VIKEND S SVOJO ŽENO NA
PLES.

ČE BI GA DRŽAVA
ZARES RADA IMELA,
BI ZA NJEGOVO BLAGINJO
ŽE ZDAVNAJ BOLJE POSKRBELA.

TAKO PA TUDI ŠE NISEM VIDEL,
DA BI KMETJE NA MORJE HODILI
IN SE OD NAPORNEGA DELA
POLETI TAM ODPOČILI.

ZATO ŠE VEDNO PRIHAJAM MED VAS,
PRINAŠAM VAM RADOST
ZELENE POMLADI,
PASTIRJEM ČUVAM
ČREDE V OGRADI,
SKRBIM, DA NA ZEMLJI
OSTAJATE RADI.

Učenec:

JURIJ, TI SI PAMETNEJŠI KOT ČAS,
TI RES VEČ VIDIŠ IN ZNAŠ
KOT MI, MLADI KMETOVALCI,
DAJ POMAGAJ ŠE VSAKEMU IZMED
NAS.

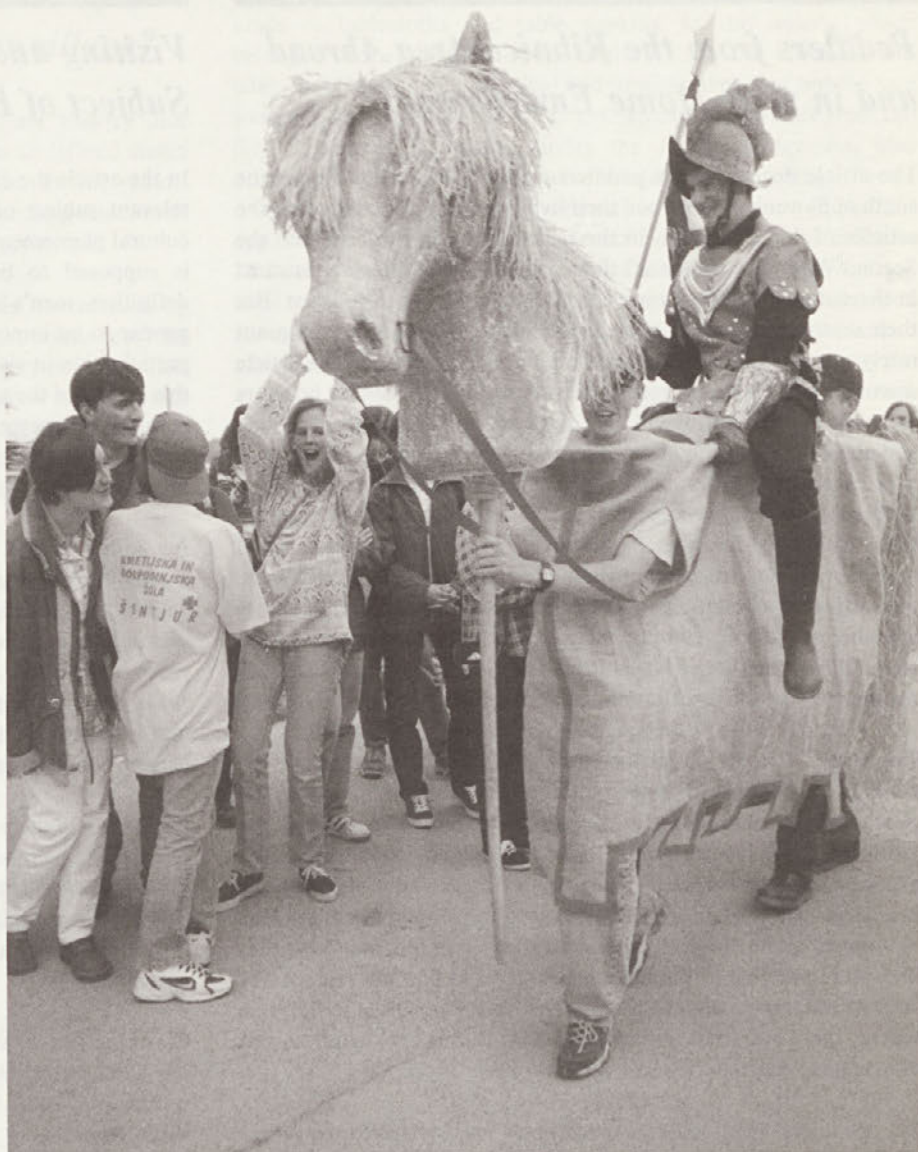
ČUJ JURIJ, KAJ KO BI TUDI
NAŠE PROFESORJE STRAŠIL,
DA NE BI NOBEN UČENEC
PRI NAS VEČ CVEKA DOBIL?

Jurij:

TI BOM ŽE DAL, TI LENUH,
ČE NE BOŠ SE PRIDNO UČIL
IN DOBRO KMETOVATI ZNAL,
KDO PA BO SKRBEL ZA NARODOV
KRUH?

A MISLIŠ, DA BOŠ DOLGO
KMETOVAL,
ČE BOŠ BREZ GNOJA ORAL,
ČE BOŠ PLEVE SEJAL IN
ŽIVINI STRUPENE ZELI DAJAL?

S TO SULICO, KI S SABO JO NOSIM,
BOM TUDI VSEM MLADIM KMETOM,
DIJAKOM, DIJAKINJAM
KMETIJSKIH ŠOL,
STRAH V KOSTI VAM NATROSIL.

Vitez Jurij, (foto arhiv šole, 1998)

Učenec:

NE JEZI SE VITEZ JURIJ,
TO SEM REKEL LE ZA HEC,
KER SO NAM PROFESORJI NAROČILI,
DA NAJ PRIPRAVIMO EN SKEČ.

V RESNICI PA MI, ŠENTJURSKI DIJAKI,
POZNA MO VSE SORTE NAJBOLJŠIH
SEMEN, VSAK DAN SE UČIMO
PRAVILNO ORATI,
ŽIVINA BLEŠČI SE OD DALEČ OČEM.

KAJNE, MI VSI ZBRANI MLADI
KMETOVALCI,
KMETIJSKEGA ZNANJA LASTNIKI,
MI BOMO VEČNO NA ZEMLJI OSTALI,
NE PREŽENO NAS NE Z BIČI,
NE S ŠTRIKI.

In zakaj se mi je pravzaprav zdelo primerno predstaviti nekakšen običajen dogodek v vsakdanji šolski praksi v pričujoči strokovni reviji?

Zaradi pomislekov, ki so me spremljali pri pripravi tega kulturnega programa:

« Ali je sploh možno ohranjanje neke kulturne identitete izven deklarativnega, torej praktično, in jo pri tem še uspeti obdržati kot kulturno vrednoto, ne pa jo spremeniti v po(ne)srečeni kič? »